

Asia: VN/558/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Lakiesityksen luvut 2-12

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:*

Nykytilan arvioinnissa on hyvin kuvattu nykyiset työnhakija-asiakkaiden julkiset työvoimapalvelut. Palvelut on rakennettu valtakunnallisesti yhtenäisiksi, asiakkaan kannalta yhdenvertaisiksi ja ne vastaavat asiakkaiden tarpeisiin. Hämeen TE-toimiston näkemyksen mukaan palvelut ovat toimivia. Suuret asiakasmäärät pystytään hoitamaan kustannustehokkaasti ja yhteisillä valtakunnallisilla palveluilla pystytään tukemaan paikallisia palveluita. Koemme positiivisena sen, että palveluita voidaan hoitaa puolueettomasti ilman politikointia, eivätkä kuntarajat vaikuta palveluihin tai päätöksiin.

Luonnoskokonaisuus hallituksen esitykseksi on keskeneräisen oloinen. Se jättää osittain vastaamatta olennaisiin kysymyksiin kuten järjestämisvastuun tarkkaan määrittelyyn, oletettuun työllisyyden lisäämiseen, oletettuun palveluiden tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseen, yrityspalveluiden pirstoutumisen huoleen sekä asiakkaiden yhdenvertaisuuden turvaamiseen.

Esitys jättää perustelematta sen, miksi toimivat palvelut olisi syytä purkaa ja hajauttaa. Esitys sisältää merkittävän laajan uudistuksen, jonka perimmäiset tavoitteet ja perusteet on esitetty vajavaisesti. TE-palvelujärjestelmää on vuosien ajan kehitetty ajanmukaiseksi ja digitaaliseksi kokonaisuudeksi. TE-asiiantuntijoilla on kyvykkyys ja halu kehittää toimintaa. Asiantuntijoiden osaaminen ja mukautumiskyky on huomioitu myös TE-palvelujen ulkoisessa arvioinnissa 05/2022 (Euroopan komissio: Euroopan julkisten työvoimapalvelujen verkosto).

Nykyisen kaltainen asiakkaan oikeus hakea palvelua muualta kuin kotikunnasta, on asiakaslähtöinen ratkaisu ja tukee työvoiman liikkuvuutta. Pieniin alueisiin ja yksiköihin pirstottu palvelukenttä rajaa

asiakkaan mahdollisuuksia ja vähentää todennäköisesti työvoiman liikkuvuutta. Tämä kaikki huonontaa Suomen elinvoimaisuutta sekä houkuttelevuutta.

Yrityksille ja työnantajille suunnattuja palveluita esitys ei kuvaa. Ne ovat kuitenkin oleellinen osa nykyisiä TE-palveluita tavoitteenaan osaavan työvoiman varmistaminen yrityksille ja työnantajille. Myös muuttuva työelämä kaipaa uudenlaisia yrityslähtöisiä palveluja ja sekä kyvykkyyttä monimuotoiseen työkykyjohtamiseen.

Koemme, että tässä muodossaan esitys tulee heikentämään asiakkaiden tilannetta nykyiseen verrattuna, on kustannuksiltaan kalliimpi tapa järjestää palvelut ja lisää eriarvoisuutta.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:*

Esitys ei tuo esille sitä millainen vaikutus työmarkkinoiden toimivuuteen ja yritysten kilpailukykyyn uudistuksella olisi. Esitetty malli todennäköisesti kuitenkin johtaa palveluiden keskittämiseen hyvin pieniin yksiköihin, jotka toimivat paikallisesti ja tämä voi heikentää oleellisesti työvoiman ammatillisen ja alueellisen liikkuvuuden tukemista, rakenteellisen työttömyyden vähentämistä ja näin ollen kokonaisuus vaikuttaa myös yritysten kilpailukykyyn.

Heikossa työmarkkina-asetuksessa oleville kuntien erityinen tuki ja heidän muiden palveluidensa yhteensovittaminen asiakkaan tilanteeseen on erinomainen lisä. On kuitenkin pohdittava, onko tämä yksittäinen tehtävä peruste näin laajalle palveluiden uudistamiselle ja tukeeko uudistus samalla työmarkkinoiden toimivuutta ja kehittymistä. Jos palvelut ja resurssit keskitetään heikossa työmarkkinatilanteessa olevien palveluihin, hyvään työmarkkina-asemaan kuuluvat asiakkaat siirtyvät laajasti yksityisten palveluiden piiriin ja on vaarana, että muodostuu kahdet erilliset työnhakijoita arvottavat työmarkkinat.

Esitys ei avaa sitä, miten yrityksille ja työnantajille suunnatut palvelut kehittyisivät tässä uudistuksessa. Monet suuremmat yritykset toimivat useilla paikkakunnilla ja valtakunnallisten palveluiden puuttuminen voi osoittautua haasteeksi. Samalla tavalla haasteeksi voi tulla kuntien kyvykkyys ja halukkuus palvella oman alueensa ulkopuolisia yrityksiä tai aktiivisuus suurten rekrytointien tukemisessa silloin kun rekrytoinnit eivät kohdistu omalle alueelle.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:*

Järjestämisvastuun kriteereissä todetaan, että tulevilla työvoimaviranomaisella tulee olla 20 000 työvoimapohja. Suomessa on vain 27 kuntaa, joissa tämä täyttyy. Suurin osa Suomen kunnista olisi siis mukana jossain alueellisessa, mutta edelleen hyvin pienessä yhteistyömallissa, sillä Suomen noin 300 kunnasta 220 on työvoimapohjaltaan alle 5000 henkilöä. Uudistus johtaakin erittäin heterogeeniseen työllisyydenhoidon malliin, jolle on tyypillistä monen tasoiset palveluratkaisut ja

resurssimitoitukset. TE-palvelu-uudistuksen järjestämismalli voikin heikentää asiakkaille tarjolla olevien palvelun yhdenmukaisuutta, määrää ja laatua maan eri osissa. Järjestämisvastuun sitominen yksittäisiin kuntiin taas heikentäisi tilannetta edelleen ja onkin hyvä, että työllisyysalueille määritellään vähimmäiskoko.

TE-palvelujen pirstaloituminen monille eri järjestäjille heikentää toiminnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta myös pidemmällä tähtäimellä. Vaikutukset työllisyyden palveluiden talouteen eivät ole positiivisia. Rahoitusmallin suurin haaste, on se, että työvoimapalvelut saavat rahoituksen toimintaansa peruskunnista. Kunnille osoitettu valtionosuusrahoitus ei ole korvamerkittyä ja näin kunta voi osoittaa rahoituksen muuhun toimintaansa tai palveluihinsa täysin oman päätöksensä mukaan. Erityisen haasteelliseksi rahoitusmalli muodostuu silloin, kun asiakkaan palvelutarve kohdentuu hyvinvointialueelle, joka ei ole rahoitusvastuussa. Sote-palvelujen hyödyntämisessä TE-palvelujen asiakkaille on ollut suuria alueellisia eroja ja puutteita, jotka eivät välttämättä korjaannu hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä. Malli voi johtaa sekä toiminnan että palveluiden heikentymiseen sekä asiakkaiden suureen eriarvoistumiseen eri taloudellisessa tilanteessa olevissa kunnissa. Lisäksi kuntien välisistä kustannusten korvaushakemuksista, niiden sovittamisesta palveluntuottajien laskutuksiin ja kuntien talousarvioihin voi muodostua merkittävän raskas ja resursseja vaativa hallinnollinen menettely.

Järjestämisvastuun osalta valtion perälautasäätely on ehdottoman tärkeää varmistamaan seudullisten työllisyysalueiden toimivuus. Sitä ei voi jättää kokonaan kuntien yhteisneuvotteluiden varaan tai yksittäisten kuntien varaan. Työvoiman liikkuvuuden ja yritysten osaavan työvoiman saatavuuden kannalta noin maakunnan kokoiset työllisyysalueet olisivat toivottavia. Pienet työllisyysalueet pienentävät sekä työvoiman liikkuvuutta että heikentävät yritysten kilpailukykyä vähentäessään laajojen alueiden työvälistoimintaa. Seutukunnallisilla työllisyysalueilla keskitytään herkästi seutukunnan elinvoiman kehittämiseen, jolloin Suomen kokonaisuus kärsii.

Uudistuksen hyvänä puolena voidaan pitää esitystä kuntien rahoitusosuuden muutoksista. Sekä aiemmin alkava vastuu, portaittainen nousu, laajemmin työnhakijoita koskeva malli sekä vain työllistymisen ottaminen kuntien maksuosuutta vähentäväksi ovat kaikki kannustimia, jotka saavat kunnat lisäämään sekä työllisyyspalveluiden merkitystä omassa toiminnassaan että samalla pakottamaan kuntien työllisyys- ja elinvoimapalveluita parempaan yhteistyöhön. Tämä haastaa myös kunnat ja hyvinvointialueet sekä koulutuspalvelut aitoon yhteistyöhön, jotta työllistymisiä tapahtuisi.

Kunnille siirtyvien rahoitusten määrittelyssä pitäisi ehdottomasti ottaa pelkän työnhakijamäärän sijaan huomioon myös alueiden erilaiset elinkeinorakenteet sekä toimialojen suhdanneherkkyys. Muutoin kunnille muodostuu kannustin panostaa pääosin vain työnhakijapalveluun yritys- ja työnantajapalveluiden kustannuksella.

Esitysluonnoksessa säädetään työnhakijan palveluprosessista sekä siitä, että julkisena työvoimapolitiikana järjestettävien palvelujen palveluvalikoima säilyisi pääosin ennallaan. TE-palvelu-uudistuksessa kuitenkin sekä TE-toimistojen toimintamäärärahat että työllistämis-, koulutus- ja erityistoimien määräraha irrotetaan palveluprosessista sekä työllistämistä edistävästä palvelusta ja kohdennetaan kunnille yleiskatteellisena valtionosuutena. Käytännössä valtion budjetissa ei enää jatkossa ole työnhakijoiden palveluja varten erillistä määrärahakohdennusta. Tämä voi johtaa siihen, että hallituksella ei ole mitään keinoa kohdentaa rahoitusta erityisesti työllisyysneuvontaan, koska kunnat voivat käyttää yleiskatteellista rahoitusta tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:*

Uudistukselle arvioidaan työllisyysvaikutuksiksi 7000–10000 henkilön työllistyminen. Tavoite on suhteellisen pieni ja esityksessä jää epäselväksi, miten tämä vaikutus syntyy. Uudistuksen mittakaava on erittäin suuri ja siihen liittyy riskejä. Uudistuksessa kuntien ja valtion palvelut ja resurssit yhdistetään, mutta resursseja ei kuntien puolelta välttämättä kohdisteta TE-palveluihin. Riittävän vahva resursointi on edellytys palveluiden toimivuuteen, mutta sitä ei esityksessä suoraan edellytetä.

Henkilöstön siirtyminen kuntiin tapahtuu liikkeenluovutuksella ilman irtisanomissuojaa ja voimassa olevan virkaehtosopimuksen puitteissa. Irtisanomissuoja olisi turvannut uudistuksen resurssitilanteessa, jossa toimintamäärärahat eivät kohdennut uudelle työvoimaviranomaiselle, vaan peruskunnille. Liikkeenluovutus siis toteutetaan ilman, että palkkarahat siirtyvät henkilöstön mukana uudelle työvoimaviranomaiselle. Irtisanomissuoja olisi myös turvannut henkilöstön pysymistä tehtävissä ja tätä kautta TE-toimistojen toimintakykyä uudistukseen valmistaututtaessa.

Lisäksi siirtyvän henkilöstön osalta olisi keskeistä, että valtiolta kunnille siirtyvillä henkilöillä on tiedossaan kohdekunnan työolosuhteet ja työtehtäväkokonaisuus. Irtisanomissuojan puuttuminen, työtehtävien ja olosuhteiden epämääräisyys ja palkkauksen muutokset voivat aiheuttaa epävarmuutta henkilöstölle ja tuottaa riskin, että osaamispääomaa katoaa uudistuksessa työllisyysneuvonnasta paljon. Tämä vaarantaa kuntien uusien tehtävien perehdytyksen ja toimintakyvyn siirtymävaiheessa.

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:*

Mikäli järjestämisvastuu jaettaisiin vielä pienempiin yksiköihin, kuin esitetty 20000 työvoimapolitiikka, voisi se vakavasti vaarantaa asiakkaiden perusoikeuksien yhdenvertaisen toteutumisen. Vapaaehtoinen sopiminen kuntien yhteistoiminnasta ei toisi riittävän kattavia ratkaisuja pieniin kuntiin. Mitä pirstaloituneempaa työllisyyspalveluiden hoito on, sitä vaativampaa on esimerkiksi työllisyyspalveluita hoitavien asiantuntijoiden työ. Heidän tulisi olla aivan ilmiömäisiä moniosaajia. Perustehtävien lisäksi erityistä asiantuntijuutta vaativia ja nykyisellään TE-toimistoissa pääosin tai osin keskitettyjä alueellisia ja maakunnallisia palveluita ovat mm. erilaiset tukipäätökset (esim. palkkatuki), oikeudellinen neuvonta ja ohjaus (esim. työttömyysturva, työvoimapolitiikan muut säädökset), muutosturvapalvelut, koulutuksen asiantuntijapalvelut, EURES, tietojärjestelmien

käyttäjäopastajat, omaehtoisen koulutuksen päätökset sekä myös hankeyhteistyö kuten alueellisiin työllisyysprojekteihin osallistuminen yhteistyökumppanina ja niihin asiakasohjaus (esim. ESR-projektit). Nykyisillä TE-toimistojen psykologiresursseilla ei pystyttäisi myöskään tehokkaasti turvaamaan kaikilla alueilla ammatinvalinta- ja uraohjauspalveluita, jos nykyiset alueet järjestämisen osalta olennaisesti pienenevät ja järjestäjien määrä lisääntyy moninkertaiseksi. Myös palveluiden järjestäminen on sitä haasteellisempaa ja kustannuksiltaan kalliimpaa mitä pienemmästä yksiköstä on kysymys. Pienempien toimintayksiköiden itsenäisyys ja erillisuus hidastaisi myös yhteistä kehittämistä.

Kunnille siirtyvien rahoitusten määrittelyssä pitäisi ehdottomasti ottaa pelkän työnhakijamäärän sijaan huomioon myös alueiden erilaiset elinkeinorakenteet sekä toimialojen suhdanneherkkyys. Muutoin kunnille muodostuu kannustin panostaa pääosin vain työnhakijapalveluun. Lisäksi esityksessä valtionosuusrahoitus kohdistuu yksittäisiin kuntiin, mutta palvelujen järjestämisvastuu ja henkilöresurssit siirtyvät työvoimapalveluiden järjestäjille. Tämä johtaa monimutkaiseen järjestelyihin rahoituksen järjestelyissä. Jotta rahoitus kuntien näkökulmasta muodostuisi reiluksi, onko mentävä sen kunnan suhteellisen rahoituksen mukaan, joka on taloudellisesti heikoimmassa asemassa?

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:*

-

Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys:*

Hämeen TE-toimiston näkemyksen mukaan esitysluonnos ei huomioi riittävästi työvoimapalveluiden henkilöasiakkaiden yhdenvertaisuutta ja perusoikeuksien toteutumista. Palveluiden saatavuus ja kattavuus valtakunnallisesti tulee olemaan hyvin erilaista eri alueilla johtuen niiden kokoeroista ja käytettävissä olevista resursseista. Tämä tulee väistämättä johtamaan siihen, että joillakin alueilla palveluiden taso heikkenee. 20 000 asukkaan työvoimapohjavaatimus ei tule tasalaatuisia palveluita takaamaan, kunnat ovat hyvin erilaisessa tilanteessa taloutensa suhteen ja tämä tulee johtamaan siihen, että ihmiset tullaan tämän lain myötä saattamaan eriarvoiseen asemaan asuinpaikkansa perusteella.

Järjestämisvastuun määrittelyssä olisi hyvä ottaa huomioon työvoiman määrän lisäksi alueen toimivuus työssäkäynnin kannalta. Kuntarajat eivät aina määrittele työntekijöiden ja yritysten toiminta-aluetta ja asuinkunnan ei tulisi määritellä työvoimapalveluiden saatavuutta.

Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä

Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.

Näkemyksenne:

Esitys elää menneessä maailmassa ajatellessaan, että työllisyyspalveluihin liittyvä kuntaekosysteemi muodostaisi yhden kokonaisuuden ilman organisaatorajoja. Tosiasiassa niin hyvinvointipalvelut kuin koulutuspalvelut ovat irrallaan ydinkuntaorganisaatiosta ja niiden välinen toiminta on aivan samanlaista eri organisaatioiden välistä verkostoyhteistyötä kuin TE-toimiston ja mainittujen palveluntuottajien verkostoyhteistyö. Tällä rakenteen muutoksella ei saavuteta esityksessä esiteltyjä synergiahyötyjä. Työllisyyden hoito vaatii onnistuakseen laajan ekosysteemin, jossa aidosti toimitaan yhdessä alueen elinvoiman ja samalla hyvinvoinnin ja osaamisen edistämiseksi.

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille**
- **työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)**
- **palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys**

Uudistuksen hyvänä puolena voidaan pitää esitystä kuntien rahoitusosuuden muutoksista. Sekä aiemmin alkava vastuu, portaittainen nousu, laajempi työnhakijajoukko, jota vastuu koskee sekä vain työllistymisen ottaminen kuntien maksuosuutta vähentäväksi ovat kaikki kannustimia, jotka saavat kunnat lisäämään sekä työllisyyspalveluiden merkitystä omassa toiminnassaan että samalla pakottamaan kuntien työllisyys- ja elinvoimapalveluita parempaan yhteistyöhön. Tämä haastaa myös kunnat ja hyvinvointialueet sekä koulutuspalvelut aitoon yhteistyöhön, jotta työllistymisiä tapahtuisi.

TE-palveluiden kuntiin siirtämisen etuna on toki nykyistä laajempi valtion ja kuntien resurssien yhdistäminen ja tätä kautta resurssien (rahoituksen) kasvaminen, mutta riskinä esitetyssä järjestelmässä on TE-palveluiden järjestelmän pirstaloituminen keskenään hyvin erimitallisille toimijoille. Tämä puolestaan asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Työnhakijoiden perusoikeuksien toteutumista ei ole lainkaan huomioitu esityksen taulukkomuotoisessa riskiarviossa (s.134).

Työllisyysalueiden riskeiksi muodostuvat eri alueiden hyvin erilainen tilanne nykyisin työllisyydenhoidossa, työpaikkaomavaraisuudessa, väestörakenteessa, osaamisessa ja yhteistyöverkostoissa. Työllisyysalueen vetovastuun ottavia kuntia ei välttämättä löydy ja yhteistyöalueiden pyörittämiseen joudutaan rakentamaan uudenlainen hallintohimmeli rahoitusta, laskutusta, erilaisia yhteistyöelimiä varten.

Työnvälityksessä riskiksi muodostuvat mahdolliset aluekohtaiset erilliset asiakastietojärjestelmät. Ovatko kaikkien työpaikkojen ja työnhakijoiden tiedot kaikkien työllisyyspalveluiden käytettävissä vai syntykö pienet paikalliset työmarkkinat, jossa kohtaanto-ongelmat vain kasvavat.

Riskinä ostopalveluiden järjestämisessä on, että hankinta- ja järjestämisvastuun siirtymisen myötä uusien työvoimaviranomaisten palvelutarjonta pirstaloituu ja hajautuu, ja yksittäisten pienten toteutusten määrä kasvaa. Sekä henkilö- että työnantaja-asiakkaan koulutuspalvelutarpeet ovat yliaalueellisia. Tähän haasteeseen vastaaminen on uudessa mallissa tärkeää. Esitysluonnos ei täysin vastaa tähän haasteeseen.

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- **valtakunnalliset tavoitteet**
- **työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät**
- **alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut**

Työllisyysalueen kykyä suoriutua tehtävästään ei pitäisi arvioida minkään yksittäisen mittarin tai liian yksittäisen mittaripaletin esim. aktivointiasteen kautta, vaan arvioinnin pitäisi tapahtua enemmän alueen elinvoiman ja työvoimamuutosten kautta esim. työllisyysasteen muutosten ja alueen elinkeinojen liikevaihdon kasvun kautta. Tämä pitäisi työllisyysalueen ison kuvan elinvoiman ja työnvälityksen edistämässä kaikkein tehokkaimmin.

Nykyisissä työllisyyden kuntakokeiluissa on ollut hankaluuksia taata yhteneväinen laintulkinta, yhdenvertaiset ratkaisut ja asiakaspalvelu. Tämä tulee korostumaan mitä pienempiin työllisyyden hoidon yksiköihin mennään ja mitä laajemmalle henkilöstölle työllisyyden hoidon tehtäviä jaetaan. Näitä asioita on syytä valvoa hyvin tarkasti ja taata näin asiakkaan perusoikeudet.

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

Tähänastiset kokemuksemme uudesta asiakaspalveluprosessista ovat, että malli kyllä aktivoi asiakkaita aikaisempaa paremmin, mutta mallia on syytä arvioida uudelleen sen aiheuttaman

työmäärän ja vaikuttavuuden osalta. Asiakkaan näkökulmasta malli on monimutkainen ja epäselvä. Prosessin jäykkä toteuttamissykli johtaa siihen, että virkailijoiden työpanos ei kaikilta osin kohdistu tehokkaasti. Malliin sisältyy nyt saatujen käytännön kokemusten osalta edellen suuri määrä tulkintakysymyksiä ja asiakkaiden työnhaun osalta turhia ja työaikaa valtavasti sitovia työvaiheita esimerkiksi täydentävien työnhakukeskustelujen osalta. Asiakastietojärjestelmä ei kaikilta osin tue prosessin hallintaa, vaan kirjaamiset ovat lisänneet virkailijoiden työtä kovasti. TE-palveluissa tulisi olla mahdollisuus harkita kunkin asiakkaan prosessin etenemistä yksilöllisemmin asiakkaan tilanteeseen perustuen.

Luvussa 5 säädettäisiin työnvälityksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

Esityksen mukaan henkilöasiakas voisi hakeutua minkä tahansa työvoimaviranomaisen järjestämään työvoimakoulutukseen tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen siitä riippumatta, mikä työvoimaviranomainen on sopinut koulutuksen järjestämisestä. Tämä tukee asiakkaiden yhdenvertaisuutata. Hyvänä pidetään myös, että opiskelijavalintaa koskevaan lainsäädäntöön ei ole esitysluonnoksen mukaan tulossa muutoksia. Yhdenvertaisuuslain perustella työvoimaviranomainen ei voisi valita ensisijaisesti oman kuntansa työnhakijoita työvoimakoulutuksiin. On tärkeää, että uudessa laissa huomioidaan, että henkilöasiakkaan kotikunta ei saa vaikuttaa opiskelijavalintaan, ja että työvoimakoulutukseen osallistuminen on mahdollista henkilöasiakkaan kotipaikasta riippumatta. Palveluiden tasavertainen tarjoaminen ja yhdenvertainen mahdollisuus niihin osallistumiseen tulee koskea kaikkia palveluita.

Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).

Näkemyksenne:

Kyseisellä esityksellä ehdotettu muutos, jonka mukaan palkkatukea ei voisi enää myöntää kunnalle, kuntayhtymälle ja näiden määräysvallassa olevalle yhtiölle voi johtaa tilanteeseen, jossa eri alueella asuvien työttömien työnhakijoiden yhdenvertaisuus saattaa vaarantua.

Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).

Näkemyksenne:

-

Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisveloitteesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.

Näkemyksenne:

Esityksessä on hyvää se, että siinä veloitettaisiin työllisyysalueet käyttämään yhtä valtakunnallista tietovarantoa. Tiedon, seurannan ja tehokkaan työnvälityksen kannalta yhtenäistä tietojärjestelmää, ennakoitua ja tiedolla johtamista pitäisi päinvastoin Suomen kokoisessa maassa koko ajan yhtenäistää ja vahvistaa. Tiedon pirstoutuminen työllisyysalueiden erillisiin asiakasjärjestelmiin olisi tälle kehitykselle todella vakava ongelma eikä tukisi yksittäisen asiakkaan tilannetta esim. tämän muuttaessa paikkakunnalta toiselle.

Eritystä huomiota on kiinnitettävä myös asiakastietojärjestelmän käyttöoikeuksiin.

Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

Maksatustehtävien hoitaminen samoissa organisaatioissa, missä päätökset tehdään. Se mahdollistaa tehokkuuden kasvattamisen sekä myös asiakaslähtöisyyden kasvattamisen maksatusprosesseissa.

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;

Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;

Laki työttömyyskassalain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli

- eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta
- ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta
- edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset

-

Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

-

Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

-

Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta

-

**Laki palkkaturvain muuttamisesta;
Laki merimiesten palkkaturvain muuttamisesta**

-

Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

-

Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta

-

Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

-

Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta

-

Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;
Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;
Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-
**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;
Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-
**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;
Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;
Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-
**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;
Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;
Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;
Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;
Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;
Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

-
Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

-
**Laki tuloverolain muuttamisesta;
Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

-
Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

-
**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;
Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-
Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaansaattamisesta

Eryteisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.

Muut huomionne esityksestä

Kommentoitavaa:

Yrityspalveluihin liittyvät kommentit:

Yritystoiminnan kehittämispalveluiden keskittäminen ELYyn vahvistaisi edelleen elinvoimatyön ja työnvälityksen eriyttämistä, joka on heikentämässä molempien tekemisten vaikuttavuutta. Myöskään siinä ei ole loogisuutta, että Work in Finland -konsepti keskitettäisiin Kehaan eikä ELYyn muiden yrityspalveluiden yhteyteen. Näillä molemmilla ratkaisuilla yritysten tuntemuksen heikentyminen, kenttätöiden määrän vähentyminen ja byrokratian lisääntyminen olisivat hyvin varmoja.

Ylipäättään esityksestä tuntuu kokonaan puuttuvan TE-toimistojen nykyisin toteuttaman yrityspalvelujen kokonaisuuden huomiointi ja sen suunnittelu, miten voitaisiin tällä muutoksella pitää maakunnalliset yrityspalvelut edes lähelle samalla tasolla kuin nykyisin puhumattakaan kehittämisestä. Yrityspalveluissa ei ole käytännössä lainkaan käsitelty TE-toimistojen yrityspalvelua toteuttavien asiantuntijoiden tekemää yrityskenttätöitä ja vahvaa sparraus- sekä kumppanuusroolia yrityksille. Tämän toteuttaminen pienehköillä työllisyysalueilla olisi todella vaikeaa, koska pienemmästä organisaatiosta on vaikea irrottaa asiantuntijoita tekemään henkilöasiakastyöstä riippumatonta työtä. Tästä on lukuisia esimerkkejä nykyisissä kuntakokeiluissa.

Hankintoihin ja palveluihin liittyvät kommentit:

Ostopalveluiden hankinnan pirstominen eri kuntiin tai kuntayhtymiin tarkoittaa valtavaa osaamisen, tehokkuuden ja vaikuttavuuden heikkenemistä. Lisäksi kohtuullisen pienillä resursseilla toimivilla ostajaorganisaatiolla ei ole mahdollisuutta pitää yllä kovin monipuolista palveluntuottajaryhmää, jolloin Suomeen syntyy lukuisia työvoimapaalveluihin liittyviä monopolistisia asemia, joka on omiaan entisestään heikentämään työllisyyden ostopalveluiden vaikuttavuutta.

Ahomäki Maarit
Hämeen TE-toimisto